



**KAMMARRÄTTEN I
GÖTEBORG**
Avdelning 1

DOM

2017-12-12

Meddelad i Göteborg

Mål nr 2564-17

KLAGANDE

Anders

God man: Leif Ekström
Inedalsgatan 25 lgh 1502
112 33 Stockholm

Ombud: Jur.kand. Stellan Gärde
Björngårdsgatan 14 A
118 52 Stockholm

MOTPART

Vård- och omsorgsnämnden i Lekebergs kommun

Ombud: Advokaten Janette Stjernström
Advokatfirman Glimstedt Örebro HB
Järntorgsgatan 12
703 61 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 19 april 2017 i mål nr 2924-16,
se bilaga A

SAKEN

Bostad med särskild service och daglig verksamhet

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar underinstansernas avgöranden och bestämmer att Anders Ekström har rätt att få beviljade insatser, dvs. bostad med särskild service och daglig verksamhet, verkställda vid Sanna gård och inom stiftelsen Sanna.

Dok.Id 404105

Postadress
Box 1531
401 50 Göteborg

Besöksadress
Stora Nygatan 21

Telefon
031-732 74 00
E-post: kammarratten.goteborg@dom.se
www.kammarratten.goteborg.se

Telefax
031-732 76 00

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Anders Ekström har tidigare bott i Kumla kommun. Eftersom det inte fanns någon lämplig bostad med särskild service för honom i Kumla kommun placerades han utanför kommunen på Sanna gård, som ligger i Lekebergs kommun. Han fick även daglig verksamhet inom stiftelsen Sanna. Han har bott på Sanna gård i cirka 20 års tid.

År 2014 beslutade Kumla kommun att verkställa insatserna i egen regi, med hänvisning till att kommunen då kunde erbjuda Anders Ekström goda levnadsvillkor i den egna verksamheten.

Anders Ekström överklagade Kumla kommuns beslut i flera instanser. Genom en dom den 18 mars 2016 avslog Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, hans överklagande slutligt (HFD 2016 not. 7).

Anders Ekström hade redan dessförinnan lämnat in en ansökan till Lekebergs kommun om förhandsbesked från den kommunen avseende bostad med särskild service och daglig verksamhet. Ansökan avsåg placering på Sanna gård och daglig verksamhet inom stiftelsen Sanna.

Vård- och omsorgsnämnden i Lekebergs kommun beviljade Anders Ekström positivt förhandsbesked om bostad med särskild service och daglig verksamhet. Nämnden avslog dock hans begäran att insatserna ska verkställas vid Sanna gård. Nämnden bedömde att boende och daglig verksamhet kan tillgodoses inom kommunens ordinarie verksamhet. Anders Ekström överklagade avslagsbeslutet till Förvaltningsrätten i Karlstad.

Förvaltningsrätten har avslagit Anders Ekströms överklagande.

YRKANDEN M.M.

Anders Ekström yrkar i första hand att kammarrätten med ändring av förvaltningsrättens dom ska bifalla hans yrkande om att beviljade insatser, bostad med särskild service och daglig verksamhet, ska verkställas vid Sanna gård och inom stiftelsen Sanna. I andra hand yrkar han att kammarrätten ska återförvisa målet till Vård- och omsorgsnämnden i Lekebergs kommun då beslutet att inte bevilja verkställighet av insatserna vid Sanna gård och inom stiftelsen Sanna är förtida. Han anför sammanfattningsvis följande.

Beslutet att inte verkställa beviljade insatser vid Sanna gård och inom stiftelsen Sanna ska ändras då det står i strid med hans rätt till självbestämmande och inflytande och hans rätt att få leva som andra enligt 5–6 §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, artikel 8 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, EKMR, och artikel 19 i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, Funktionshinderkonventionen.

Beslutet strider också mot hans rätt att tillförsäkras goda levnadsvillkor, att inte flyttas under tvång och att inte ta allvarlig skada av en flytt enligt 7 § andra stycket LSS, artikel 8 EKMR, artikel 19 och 28 Funktionshinderkonventionen samt 1 kap. 2 § regeringsformen.

Slutligen står beslutet i strid med hans rätt till besittningsskydd och skydd för egendom enligt 12 kap. 46 § 10 jordabalken, 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till EKMR.

Han kan enligt LSS ges rätten att bo kvar på Sanna gård och dagverka inom stiftelsen Sanna. Av all åberopad bevisning framgår att han inte uppnår

goda levnadsvillkor och att hans behov inte tillgodoses om han tvingas flytta.

EKMR ger honom rätt till en fullvärdig proportionalitetsbedömning av om intrånget i hans rättigheter är godtagbart. Proportionalitetsbedömningen utfaller till hans fördel.

Såväl LSS som EKMR ska tolkas utifrån Funktionshinderkonventionens krav. Denna normkonforma tolkning stärker ytterligare hans rätt att bo kvar på Sanna gård och verka inom stiftelsen Sanna.

LSS ska dessutom tolkas mot bakgrund av 1 kap. 2 § regeringsformen vilket stärker hans rätt till delaktighet, jämlikhet och frihet från diskriminering. Han kan bara uppnå detta om han får bo kvar på Sanna gård och verka inom stiftelsen Sanna. Bestämmelsen i 1 kap. 2 § regeringsformen stärker ytterligare hans rätt till respekt för sitt privatliv och sin värdighet enligt artikel 8 EKMR.

Den nya kommunala gruppbostaden var vid beslutstillfället ännu inte klar och man visste inget om vad den kommer att erbjuda eller vilken kompetens dess personal kommer att ha. En prövning av om denna gruppbostad kan tillgodose hans behov och tillförsäkra honom goda levnadsvillkor kunde därmed endast bli illusorisk och beslutet är av den här anledningen fattat för tidigt.

Vård- och omsorgsnämnden anser att överklagandet ska avslås och anför följande.

Den planerade gruppbostaden är nu färdig och verksamhet började bedrivas i juli 2017. Anders Ekström har där en bostad med särskild service. Det finns en planering för att kunna flytta honom dit. Planeringen handlar främst om att bemöta Anders Ekström, lära känna honom och i långsam takt göra

det möjligt för en flytt till kommunens ordinarie verksamhet. Självklart är boende och lokaler mycket viktiga, men det är inte det primära då mötet med honom är viktigare. Personal saknas inte.

När beslutet fattades fanns det en ledig lägenhet i den befintliga grupp-bostaden, men nämnden väntade med att erbjuda bostad med särskild service där för att undvika att Anders Ekström skulle behöva flytta två gånger utifrån hans funktionsnedsättning och hans specifika behov av struktur och kontinuitet.

Sammanfattningsvis kan Anders Ekström tillförsäkras goda levnadsvillkor i ordinarie kommunal verksamhet. Detta genom en tydlig och känd planering där flytten kommer att ske successivt och följsamt för Anders Ekström.

Planeringen är utformad utifrån Anders Ekströms individuella behov och tidsaspekten är central för att undvika en abrupt förändring. Planeringen påbörjas sex månader innan beslutad flytt. Anders Ekström har beviljats tillfälligt boende på Sanna gård i avvaktan på kammarrättens dom och under den planerade flytten.

Planeringen för att påbörja daglig verksamhet i ordinarie kommunal verksamhet inleds först när Anders Ekström har funnit sig till rätta i sin nya bostad.

Frågan om bostadsbytet är förenligt med hyreslagstiftningen kan inte prövas inom ramen för detta mål. Inte heller förenligheten med Funktionshinderkonventionen kan prövas i målet eftersom konventionen inte är svensk lag. Nämndens beslut och den ändrade verkställigheten strider på intet sätt mot EKMR.

Kammarrätten har hållit muntlig förhandling i målet. Vittnesförhör har hållits med psykologerna Barbro Emilsson och SvenOlof Dahlgren samt specialistläkaren i psykiatri Kristiina Westberg.

Barbro Emilsson uppgav följande. Hon har känt Anders Ekström i 25 år. Under senare år har hon följt upp honom varje år på Sanna gård. Hans diagnoser medför att han har oerhört svårt för förändringar. Han blir orolig och får kraftfulla utbrott. Han har bitit sig själv och andra, slagits, rivit sönder kläder och fått depressioner. Detta har upprepats under årens lopp. Han mår ganska bra idag. En flytt skulle innebära att allt rubbas. Antalet utbrott skulle öka och han kommer att behöva mer medicin. Det finns också risk att han kommer behöva psykiatrisk hjälp.

SvenOlof Dahlgren uppgav följande. Den diagnos Anders Ekström har medför stora sociala svårigheter med att till exempel ta kontakt, kommunicera och förmedla vad han känner. Han är beroende av att miljön svarar på ett sådant sätt att han förstår. Diagnosen medför ofta svårigheter att ta emot och sortera sinnesintryck. I en van miljö blir det lättare. I en ny miljö försvåras förståelsen av vardagen. Anders Ekström har bott på Sanna gård i över 20 år. För honom är det en lång process att få ett nytt socialt nätverk, om det över huvud taget är möjligt. Anders Ekström kommer att få stora svårigheter vid en flyttning, t.ex. aggressivt beteende. Han har svårt att förutse och förstå en förändring även om han fått information i förväg. Han har svårt att föra över inlärd kunskap från en miljö till en annan. Det kan ta väldigt lång tid. Anders Ekström har ett detaljseende och har svårt att föra samman delarna till en enhet. Det bidrar till svårigheten att klara förändringar. En förflyttning från ett fungerande socialt nätverk kan leda till att han tappar funktioner som han har. Det kan uppstå akuta situationer och det finns en stor risk för att han kommer att behöva psykiatrisk tvångsvård.

Kristiina Westberg uppgav följande. Hon har haft kontakt med Anders Ekström på Sanna gård under mer än fyra år. Hon har varit konsultläkare

där. Anders Ekström har bott där under mycket lång tid. Hon ser tydligt att han trivs och har anpassat sig. Han har verkligen byggt upp sociala relationer, vilket är ovanligt vid den problematik som han har. Det är tydligt vad personerna betyder för honom. Alla förändringar är stora och svåra för honom. Han förstår inte vad det handlar om och är oerhört känslig. Det finns en stor risk för beteendesvårigheter i form av utbrott och aggressivitet när han inte förstår förändringar. Det finns också en stor risk att ett nytt boende inte kan hantera honom, vilket kan medföra ett behov av psykiatrisk vård eller till och med tvångsvård. Dessutom finns det stor risk för att han behöver ytterligare medicinering, vilket kommer leda till ännu större svårigheter för honom med tänkandet. Om han blir flyttad finns det en risk för att han tappar de färdigheter han lärt sig under årens lopp. Det är inte säkert att de någonsin kommer tillbaka. Dessa risker föreligger även om själva överflyttningen sker successivt under sex månader eller längre tid.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet

Anders Ekström tillhör den personkrets som har rätt till insatser enligt LSS. Han har rätt till insatserna bostad med särskild service och daglig verksamhet. Detta mål gäller utformningen av insatserna. Frågan är om nämnden haft fog för att neka honom att insatserna ska verkställas på Sanna gård och inom stiftelsen Sanna.

Rättslig reglering

LSS innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd (1 § 1 LSS).

Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring

och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv (7 § LSS).

Insatserna för särskilt stöd och service är bland annat bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna och daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig (9 § 9 och 10 LSS).

Ansvar för insatser enligt 9 § 2–10 omfattar enligt huvudregeln inte dem som är bosatta i kommunen genom beslut av en annan kommun. Om en person som anges i 1 § tänker bosätta sig i en kommun, ska kommunen på ansökan meddela förhandsbesked om rätten till insatser enligt 9 §. Vid prövningen av en ansökan om förhandsbesked ska bestämmelserna i LSS gälla. Kommunen ska utan dröjsmål planera och förbereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han eller hon bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde (16 § första och andra styckena LSS).

Förhandsbesked enligt andra stycket ska också meddelas på ansökan av en person som redan är bosatt i kommunen, om en annan kommun enligt 16 c eller 16 d § har ansvaret enligt LSS, och om ansökan avser insats enligt 9 § 8 eller 9, eller andra insatser enligt 9 § och den enskilde ordnar eget boende (16 § tredje stycket LSS).

EKMR ska gälla som lag här i landet (1 § lagen [1994:1219] om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna).

Artikel 8 EKMR gäller rätt till skydd för privat- och familjeliv och har följande lydelse.

1. Var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens.
2. Offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter.

Artikel 13 EKMR gäller rätt till ett effektivt rättsmedel och har följande lydelse. Var och en, vars i denna konvention angivna fri- och rättigheter kränkts, ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel inför en nationell myndighet och detta även om kränkningen förövats av någon under utövning av offentlig myndighet.

Kammarrättens bedömning

Kammarrätten konstaterar att nämnden inte uttryckligen har beslutat att Anders Ekström ska flytta, men att detta är den faktiska innebörden av nämndens beslut. Beslutet rör sådana förhållanden som skyddas av artikel 8 EKMR (jfr Europadomstolens beslut den 4 maj 2010 i målet Louisa Watts mot Storbritannien). En inskränkning av Anders Ekströms rätt till respekt för sitt privatliv och sitt hem kan godtas endast om ingreppet är lagligt och nödvändigt med hänsyn till något i artikeln uppräknat allmänt eller enskilt intresse. Varje konventionsstat har under EKMR själv en viss frihet att avgöra om en inskränkning av de rättigheter som anges i

artikel 8 är nödvändig, men inskränkningar måste vara proportionerliga (Danelius, Mänskliga rättigheter i europeisk praxis, femte upplagan 2015, s. 370).

Bestämmelserna i EKMR är avsedda att etablera en minimistandard när det gäller skyddet för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i samtliga konventionsstater. Det primära ansvaret för att rättigheterna respekteras ligger emellertid hos de enskilda staterna (Danelius s. 41).

Frågan för kammarrätten är inledningsvis om nämndens beslut är lagligt, dvs. förenligt med LSS.

Den nu aktuella situationen skiljer sig från den fråga som prövades av HFD 2016 (HFD 2016 not. 7) och som gällde det tidigare nämnda beslutet av Kumla kommun att Anders Ekström skulle flytta till ett boende i hemkommunen. HFD hänvisade vid sin prövning i det målet till rättsfallet HFD 2012 ref. 59. I 2012 års fall behandlade HFD ett beslut om hemflyttning av en annan person från Sanna gård till hemkommunen. HFD:s tidigare avgöranden gäller alltså hemtagningsbeslut eller med andra ord beslut om ändrat genomförande av insats.

Nu är det inte fråga om en hemtagning utan om en nyansökan hos Lekebergs kommun. Sanna gård är belägen inom Lekebergs kommun. Det är möjligt att tillhandahålla insatserna bostad med särskild service och daglig verksamhet där, även om boendet och verksamheten inte drivs i kommunens regi.

I tidigare rättsfall har HFD tagit ställning till omfattningen av den prövning som domstolarna ska göra i mål om insatser enligt LSS. HFD har då uttalat följande. Om den enskilde inte är nöjd med kommunens beslut om utformningen av insatsen, kan detta beslut överklagas. I ett sådant mål har

domstolen att pröva om den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor genom den beviljade insatsen. Därutöver bör domstolen inte besluta om hur insatsen ska utformas. Vid de bedömningar och avvägningar som ska göras för den närmare utformningen måste hänsyn tas till lokala förhållanden som organisatoriska aspekter, tillgång till adekvat personal m.m. En viss flexibilitet måste också finnas (se HFD 2011 ref. 48 och där angivna tidigare rättsfall).

Det bör i sammanhanget framhållas att nämnden inte har anfört några särskilda organisatoriska aspekter eller andra förhållanden som medför att Anders Ekströms insatser lämpligen bör ges inom kommunens egen verksamhet. Det har inte heller kommit fram några beaktansvärda skäl i övrigt som talar mot att insatserna utformas och verkställs i enlighet med hans ansökan.

Anders Ekström gör gällande att det nya boende som kommunen erbjuder honom och själva flytten dit medför sådana nackdelar och följder för honom att nämndens beslut inte kan godtas. Han har också pekat på att den dagliga verksamhet som stiftelsen Sanna erbjuder honom är en integrerad del av boendet. Han har särskilt betonat att han har bott i över 20 år på Sanna gård, att han ser personalen och de medboende som sin familj och att han har varit i verksamhet med likartad läkepedagogisk inriktning sedan barndomen. Enligt Anders Ekström är det avgörande för hans välmående och funktion att hans sociala situation inte förändras mer än nödvändigt. Kammarrätten uppfattar att Anders Ekströms invändningar visserligen delvis tar sikte på utformningen av boendet och verksamheten, men i huvudsak gäller den flytt som blir nödvändig om nämndens beslut ska genomföras.

Det följer av tidigare rättsfall att även konsekvenserna av själva flytten ska beaktas vid bedömningen av om den beslutade utformningen av insatserna innebär att Anders Ekström tillförsäkras goda levnadsvillkor. Detta kan

utläsas av det tidigare nämnda rättsfallet HFD 2012 ref. 59 och bekräftas också av HFD i det tidigare nämnda avgörande som gällde Kumla kommuns beslut om hemtagning av Anders Ekström (HFD 2016 not. 7).

I detta mål finns intyg och vittnesmål från både läkare och psykologer som talar starkt för att Anders Ekström på grund av sin funktionsnedsättning skulle fara mycket illa av en flyttning, oavsett vilket boende han flyttas till. Uppgifterna får även stöd i vad fadern och gode mannen Leif Ekström berättat om hur Anders Ekström reagerat på tidigare förändringar i sitt liv. Sammanfattningsvis framgår följande. Anders Ekström har oerhört svårt för att klara alla typer av förändringar. En flyttning kommer med all sannolikhet att leda till att han reagerar med kraftfulla utbrott och aggressivitet. Det finns en stor risk för att han kommer att behöva ökad medicinering som i sig minskar hans funktionsförmåga och för att han kommer att behöva psykiatrisk vård, kanske till och med tvångsvård. Han kommer sannolikt att tappa en del av sina färdigheter och det är osäkert om han någonsin återfår dessa. Enligt specialistläkaren i psykiatri Kristiina Westberg är det risk att sådana svårigheter uppstår även om överflyttningen sker successivt på det sätt som kommunen planerat.

Kammarrätten bedömer mot denna bakgrund att situationen för Anders Ekström nu är sådan att han inte är tillförsäkrad goda levnadsvillkor om han måste flytta från Sanna gård. Detta gäller oavsett vart flytten går och även om det sker efter god förberedelse på sätt som nämnden redogjort för. Boendet på Sanna gård och den dagliga verksamheten inom stiftelsen Sanna är mycket nära förknippade med varandra. Insatser enligt LSS ska vara varaktiga och samordnade samt anpassade till mottagarens individuella behov. För att Anders Ekström nu ska vara tillförsäkrad goda levnadsvillkor krävs enligt kammarrättens mening därför även att den dagliga verksamheten fortsättningsvis tillhandahålls av stiftelsen Sanna.

De bedömningar kammarrätten gjort leder till slutsatsen att nämndens beslut inte är lagligt i den meningen att det inte står i överensstämmelse med LSS. Underinstansernas avgöranden ska därför ändras så att Anders Ekströms ansökan bifalles även vad gäller utformningen av de begärda insatserna.

Det saknas då anledning att gå närmare in på Anders Ekströms övriga invändningar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Gertrud Forkman

Ann-Charlotte Borlid
referent
(skiljaktig motivering se nedan)

Henrik Holmström

/Jennie Wenneberg

Ann-Charlotte Borlids skiljaktiga motivering

Jag instämmer i den utgång som majoriteten har kommit fram till, men är skiljaktig avseende motiveringen.

Jag instämmer inledningsvis i majoritetens bedömning och skäl angående att den nu aktuella situationen skiljer sig från den som prövades i HFD 2016 not. 7 vad gäller skillnaden mellan ett hemtagningsbeslut och en nyansökan hos Lekebergs kommun.

Vad gäller bedömningen av frågan om Anders Ekström kan få goda levnadsvillkor i det boende som kommunen har föreslagit visar utredningen, genom intyg och vittnesmål från både läkare och psykologer, att Anders Ekström har oerhört svårt för att klara alla typer av förändringar och skulle fara illa av en flyttning. Bilden av de svårigheter en flyttning kommer att orsaka för Anders Ekström nu skiljer sig dock inte på något avgörande sätt från hur svårigheterna beskrivs i HFD 2016 not. 7. HFD fann i det målet att de negativa konsekvenserna av flyttningen inte kunde anses medföra att Anders Ekström inte kunde få goda levnadsvillkor genom kommunens beslut om ändrad verkställighet. Det har inte kommit fram tillräckliga skäl för att göra en annan bedömning i det nu aktuella målet. Det har inte heller kommit fram något som tyder på att det boende som Lekebergs kommun beviljat åt Anders Ekström inte skulle kunna ge goda levnadsvillkor åt honom i och för sig.

Anders Ekström har emellertid också invänt bl.a. att en flyttning av honom skulle innebära en inskränkning av hans rättigheter enligt punkten 1 i artikel 8 EKMR. Jag instämmer i majoritetens bedömning och skäl för att beslutet rör sådana förhållanden som skyddas av nämnda artikel, dvs Anders Ekströms rätt till respekt för sitt privatliv och sitt hem. De krav som ställs upp för att kunna inskränka dessa rättigheter redovisas av majoriteten.

Jag anser som framgår ovan att det aktuella beslutet har stöd i lag. Frågan är då om inskränkningen är nödvändig med hänsyn till något angeläget allmänt behov, och om den i så fall är proportionerlig.

Kommunen har inte fört fram några egentliga skäl för varför beslutet ska anses tillgodose ett angeläget allmänt behov, i den delen det innebär ett avslag på ansökan om fortsatt verkställighet av insatser enligt LSS vid Sanna gård och stiftelsen Sanna. Det har inte heller kommit fram några sådana skäl i målet i övrigt. Det kan därmed inte klart konstateras att inskränkningen av Anders Ekströms rättigheter är nödvändig för att

tillgodose ett angeläget allmänt behov. Mot bakgrund av detta och vid en avvägning mot den allvarliga skada som Anders Ekström riskerar vid en flyttning bedömer jag därför att det inte heller vore proportionerligt att flytta honom från hans nuvarande boende, oavsett förhållandena vid det boende han i så fall skulle flyttas till. En flyttning av honom skulle därmed, under de nu angivna förutsättningarna, utgöra en otillåten kränkning av hans rättigheter enligt artikel 8 EMKR.

Av denna anledning instämmer jag i majoritetens domslut.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I KARLSTAD**

Göran Libäck

DOM

2017-04-19

Meddelad i Karlstad

Mål nr

2924-16

KLAGANDE

Anders Ekström, 750427-4817

God man: Leif Ekström
Inedalsgatan 25 Lgh 1502
112 33 StockholmOmbud: Stellan Gärde
Björngårdsgatan 14 A Lgh 1202
118 52 Stockholm**MOTPART**Vård och omsorgsnämnden i Lekebergs kommun
716 81 Fjugesta**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Vård och omsorgsnämnden i Lekebergs kommuns beslut den 17 maj 2016

SAKEN

Bostad med särskild service för vuxna enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS

AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Kumla kommun beslutade den 14 april 2014 att Anders Ekström skulle flytta från bostad med särskild service för vuxna vid Sanna Gård i Fjugesta till Kumla kommuns egna boende. Beslutet överklagades och Förvaltningsrätten i Karlstad avslog överklagandet genom dom den 8 oktober 2014 i mål nr 1930-14. Domen överklagades av Anders Ekström till Kammarrätten i Göteborg som i dom den 7 november 2014 i mål nr 5838-14 avslog överklagandet. Domen överklagades till Högsta förvaltningsdomstolen som den 18 mars 2016 i mål nr 6460-14 avslog Anders Ekströms överklagande.

Anders Ekström har den 20 april 2015 hos Vård och omsorgsnämnden i Lekebergs kommun (nämnden) ansökt om förhandsbesked enligt 16 § LSS. Ansökan avsåg daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS samt bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS och ska utföras på Stiftelsen Sanna gård. Nämnden beviljade ansökan på så sätt att beviljades bostad och daglig verksamhet. Ansökan avslogs dock vad gällde att dessa insatser skulle fortsätta att ges på Sanna Gård, med bl.a. följande motivering. Enligt praxis (jfr RÅ 2007 ref. 62 II) har den enskilde inte någon ovillkorlig rätt att erhålla beviljad insats exakt där han eller hon önskar så länge goda levnadsvillkor tillförsäkras genom den erbjudna insatsen. Insatserna kan tillgodoses inom kommunens ordinarie verksamhet.

YRKANDEN M.M.

Anders Ekström yrkar i första hand att nämndens beslut ändras på så sätt att förvaltningsrätten ger honom rätt till bostad med särskild service och daglig verksamhet vid Sanna gård och inom stiftelsen Sanna i Lekebergs kommun. För det fall förvaltningsrätten inte finner skäl att bifalla Anders Ekströms förstahandsyrkande yrkar han att ärendet återförvisas till nämnden för viss

förnyad handläggning och bedömning. Som skäl anføres bl.a. följande. Nämndens beslut står i strid med LSS. Han vill bo på Sanna gård, han har rätt till självbestämmande, inflytande och att så långt möjligt få välja var han vill bo enligt LSS. Han har rätt till en lämplig bostad och lämpligheten ska bedömas utifrån hans perspektiv. Nämndens beslut ska ändras då han inte uppnår goda levnadsvillkor genom beslutet om att inte bevilja honom bostad med särskild service vid Sanna gård och daglig verksamhet inom Stiftelsen Sanna. Till stöd för överklagandet åberopas ett antal läkarintyg m.m.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför huvudsakligen följande. Lekebergs kommun ska bygga en ny gruppboendestad i Fjugesta som planeras vara klar hösten 2017. Anders ska erbjudas att bo kvar på Sanna gård tills nya gruppboendet är färdigbyggt för att undvika flera uppbrott och förändringar för Anders. En flytt för Anders kräver noggrann planering och framförhållning. En handlingsplan kommer att upprättas av Lekebergs kommun där ställning behöver tas kring behov av kompetensutveckling av personal, personalförstärkning, handledning för personal samt hur boendet ska anpassas utifrån Anders individuella behov. När den nya gruppboendestaden är färdigbyggd kan en övergång inledas. Lekebergs kommuns ordinarie verksamhet bedöms kunna tillgodose Anders behov och tillförsäkra honom livskvalitet samt goda levnadsvillkor, förutsatt att en flytt ger utrymme för anpassning samt inflytande vid utformning av insatserna.

Förvaltningsrätten har den 28 juli och den 30 augusti 2016 avslagit Anders Ekströms yrkande om muntlig förhandling.

SKÄL FÖR AVGÖRANDET

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387; LSS) innehåller bestämmelser om insatser för människor med vissa uppräknade former av funktionshinder (den s.k. personkretsen). Insatserna uppräknas i lagens 9 § och omfattar bl.a. boende med särskild service och daglig verksamhet. Personer som tillhör personkretsen har enligt 7 § rätt till lagens insatser, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Genom insatserna skall den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Förutsättningarna i det nu aktuella målet är i sak huvudsakligen desamma som de som bedömdes i Högsta förvaltningsdomstolens (HFD) avgörande den 18 mars 2016 i mål nr 6460-14. Skillnaden är att HFD hade att pröva Anders Ekströms talan gentemot hans hemkommun Kumla. Nu är det fråga om ett förhandsbesked från Lekebergs kommun. Vad gäller Lekeberg är det fråga om en nyansökan, och någon rättskraft eller annan formell bundenhet vid tidigare placeringsbeslut föreligger inte.

HFD ansåg att den långa tid som Anders Ekströms insatser verkställts i annan kommun (dvs på Sanna Gård) inte i sig var något hinder mot att han kan få goda levnadsvillkor även genom ett ändrat genomförande (till gruppbostad som Kumla kommun tillhandahöll). De negativa följder som själva flyttningen kunde antas medföra bedömdes inte på något avgörande sätt skilja sig från dem som förelegat i ett vägledande rättsfall (HFD 2012 ref 59). I det rättsfallet ansågs god framförhållning och planering samt adekvata föreberedelser medföra att de negativa konsekvenserna kunde minskas, och medförde därför inte att den aktuella personen inte skulle anses tillförsäkrad goda levnadsvillkor genom det ändrade genomförandet.

Lekebergs kommun har redovisat viss planering m.m. för att underlätta flyttningen från Sanna Gård, och att Anders Ekström tills vidare får stanna kvar där tills en tillräcklig förberedelse skett. Mot denna bakgrund anser förvaltningsrätten att det inte i det nu aktuella målet finns anledning att göra någon annan bedömning än HFD gjorde. Det medicinska och rättsliga material som åberopats från Anders Ekströms sida föranleder inte någon annan bedömning. Det kan noteras att han bl.a. åberopat hyresrättsliga grunder, men ett eventuellt hyresrättsligt skydd för boendet vid Sanna gård är inte något rättsligt relevant stöd för att kommunen skulle vara skyldig att ge fortsatt insats där enligt LSS. Förvaltningsrätten inte heller annars att Lekebergs kommun är skyldig att meddela positivt förhandsbesked i den här aktuella frågan (fortsatt verkställighet på Sanna gård), eller att det finns skäl för någon sådan återförvisning som andrahandsyrkandet gäller. Överklagandet ska därför avslås.

ÖVERKLAGA

Denna dom kan överklagas. Hur man överklagar, se bilaga (DV 3109/1B)

Joar Berglund

I avgörandet har förutom rådmannen Joar Berglund även nämndemännen Maria Lindquist, Annelie Carlstedt och Roger Kolberg deltagit.



SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.